

יולי 2010

תכנית השתלמות באתיקה לעובדי רשות השידור

מטרת ההשתלמות היא לאפשר לעובדי רשות השידור היכרות עם האתיקה - כלומר, פילוסופיה של המוסר – ברמה הערכית וברמה היישומית-תקשורתית. המטרה העיקרית היא להגביר את הרגישות ואת המודעות לקיומן של סוגיות אתיות בנושאים "פשוטים" לכאורה, וכן לבחון דרכים שונות להתמודדות עם הסוגיות הללו ועם דילמות אתיות. במסגרת זו ייבחנו תפיסות וגישות שונות לגבי האתיקה בכלל, ולגבי האתיקה המקצועית בתחום התקשורת בפרט.

ההשתלמות אמורה להוות חלק מתהליך ההעשרה המתמיד, שכל עובד מקצועי עובר במהלך שנות עבודתו. במקרה דנן, יש חשיבות מיוחדת להשתלמות המוצעת, לאור האחריות החברתית והתפקידים המוטלים על אמצעי תקשורת המונים בכלל ועל השידור הציבורי בפרט. זאת, לאור מכלול השלכות האפשריות של הפרסום על הציבור ועל פרטים בתוכו. ההשתלמות מבוססת על שבעה מפגשים, כל אחד בן 6 שעות אקדמיות. הקו המנחה של המפגשים הוא שילוב של שלושה מרכיבים: הרצאה פרונטלית, ניתוח מקרי-בוחן ו"משחקי תפקידים" (Role Playing) בהשתתפות חניכי ההשתלמות.

במהלך ההשתלמות ישולבו מפגשים והרצאות עם מרצים-אורחים וביניהם: נשיאת מועצת העיתונות, השופטת בדימוס דליה דורנר; פרופ' אסא כשר; היו"ר-לשעבר של הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, גב' נורית דאבוש; נציב קבילות הציבור ברשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, מר גיורא רוזן; העיתונאי עו"ד חיים שיבי.

בתום כל מפגש ייקבעו מטלות להכנה למפגש הבא וכן הכוונה לקריאת ביבליוגרפיה רלוונטית.

ההשתלמות תועבר ע"י פרופ' יחיאל לימור וד"ר צוריאל ראשי

פרופ' יחיאל לימור

עומד בראש התכנית החדשה ללימודי תקשורת בביה"ס הגבוה "שנקר" ומלמד בחוג לתקשורת באוניברסיטת תל-אביב. בין ספריו: "המתווכים: אמצעי התקשורת בישראל", "אמצעי תקשורת המונים בישראל", "עיתונאות: איסוף מידע, כתיבה ועריכה", "לקסיקון לתקשורת" וכן – "The In/Outsiders: Mass Media in Israel". פרסם מאמרים רבים בנושאי תקשורת ואתיקה, ביניהם מאמרים שפורסמו בכתב-העת *Journal of Mass Media Ethics*.

ד"ר צוריאל ראשי

מרכז את לימודי התקשורת במכללה להוראה ע"ש ליפשיץ בירושלים. הוא בעל הסמכה לרבנות ובעל תואר ד"ר לתקשורת מאוניברסיטת בר-אילן. ערך את הספר "תקשורת ויהדות".

פרופ' לימור וד"ר ראשי עוסקים עתה בכתיבת ספר על אתיקה בתקשורת ההמונים.

תכנית המפגשים

6.9.2010 – מפגש מס' 1 - הרצאת פתיחה – מבוא.

- דברי פתיחה: דניאל מילוא, מנהל המרכז לאתיקה בירושלים
1. מה זו אתיקה? תפיסות וגישות שונות בסוגיית האתיקה וגבולותיה; הגישה הדאונטולוגית והגישה הטלאולוגית; הקשר בין חוק ואתיקה; רמות שונות של מחויבויות אתיות.
  2. פרופסיונליזם ואתיקה מקצועית. האם העיתונאות היא פרופסיה? אתיקה כמאפיין של פרופסיונליזם.

מטלת הכנה למפגש הבא:

הכנת לדיון וגיבוש עמדה בדבר נחיצות השידור הציבורי בישראל ותפקידיו.

13.9.2010 – מפגש מס' 2 - השידור הציבורי

1. האם יש עדיין צורך בשידור הציבורי? – מרצה-אורחת: גב' נורית דאבוש, לשעבר יו"ר מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו.
2. שידור ציבורי בעולם: תפיסות יסוד לגבי האתיקה – BBC בבריטניה, PBS בארה"ב, CBC בקנדה ו-ABA באוסטרליה.
3. דיון על תפקידי ותפיסות השידור הציבורי בישראל.
4. "מסמך נקדי" – "האורים והתומים" של השידור הציבורי בישראל? או: גלגוליו של "מסמך נקדי".

20.9.2010 – מפגש מס' 3 – רב-תרבותיות בשידור הציבורי

1. רב-תרבותיות ורב-דתיות במדינת ישראל; השעמים בחברה הישראלית.
2. דת וחופש הביטוי; דת ואתיקה עיתונאית – מבט משווה.

מטלת הכנה למפגש הבא:

הכנת דילמות באתיקה עיתונאית לקראת הדיון בשבוע הבא. הדילמות חייבות להיות מבוססות על הניסיון האישי והמעשי של המשתתפים.

4.10.2010 – מפגש מס' 4 – דילמות אתיות בעבודה העיתונאית

רב-שיח בין המשתתפים בהשתלמות.

משתתף אורח: עו"ד חיים שיבי.

מרכזים: פרופ' יחיאל לימור וד"ר צוריאל ראשי.

11.10.2010 – מפגש מס' 5 – אתיקה עיתונאית והפיקוח העצמי – המקרה של מועצת

העיתונות

1. עקרונות אתיים וניתוח מקרי בוחן בנושאים שונים, כגון: האיזון בשמירה על הפרטיות,

שמירת השם הטוב, חיסיון מקורות, זכות התגובה

2. אתיקה של ניהול שיח ודיון בתקשורת המשודרת

מרצה אורח: גב' דליה דורנר, נשיאת מועצת העיתונות בישראל.

18.10.2010 – מפגש מס' 6 – אתיקה עיתונאית והשידור המסחרי

עקרונות אתיים וניתוח מקרי בוחן בנושאים שונים, כגון: ניגוד אינטרסים, היחס ל"אחר",

סיקור ילדים, קורבנות אסון, סיקור מלחמה ואסונות

מרצה אורח: מר גיורא רוזן, נציב תלונות הציבור ברשות השנייה לטלוויזיה ורדיו.

25.10.2010 – מפגש מס' 7 – אתיקה עיתונאית – הלכה למעשה

עקרונות יסוד בגיבוש אתיקה מקצועית ויישומה. מרצה אורח: פרופ' אסא כשר, אוניברסיטת

תל-אביב והמרכז לאתיקה, משכנות שאננים

מדריכים מעשיים לקבלת החלטות בנושאים ובסוגיות של אתיקה עיתונאית.

רשימת קריאה מומלצת

הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו (1995). **אתיקה בשידורי טלוויזיה ורדיו.**

<http://www.rashut2.org.il/editor/UpLoadLow/ethics.doc>

כשר, אסא (2009). "אתיקה מקצועית" בתוך: כשר, אסא (עורך), **מבואות לאתיקה א' (עמ' 1-21)**. ירושלים: מגנס והמרכז לאתיקה.

כשר, נעמי (1989). **תורת המוסר – מבוא**. תל-אביב: האוניברסיטה המשודרת - גלי צה"ל ומשרד הביטחון.

לימור, יחיאל (2001). "גלגוליו של 'מצפון': כך נולדה והתפתחה האתיקה העיתונאית בישראל". **קשר**, 30, 66-76.

לימור, יחיאל (2003). "מועצת העיתונות בישראל כמנגנון של גישור ופישור". **נקודת מפגש**, 1, 166-128.

לימור, יחיאל ואיתן להמן (2003). "'אין תגובה?' - זכות התגובה באתיקה העיתונאית ובפסיקת מועצת העיתונות בישראל". **קשר**, 33, 31-16.

קרמניצר, מרדכי ויעל סימונדז-יועז (2009). "אתיקה בתקשורת". כשר, אסא (עורך), **מבואות לאתיקה א' (עמ' 209-254)**. ירושלים: מגנס והמרכז לאתיקה.

רוגל, נקדימון (1998). **תדריך נקדי – תדריך חדשות ואקטואליה**. ירושלים: רשות השידור.
Limor, Yehiel and Itai Himelboim (2006). "Do's And Don'ts for Moonlighting Journalists — An International Comparison". *Journal of Mass Media Ethics*, (4), 265-28521.

Rashi, TsurieI (2009). "The Public's Right to Know in Liberal-Democratic Thought Vs. The People's 'Obligation to Know' in Hebrew Law". *Empedocles: European Journal for the Philosophy of Communication*. 1(1), 91-105.